

1. UVOD

Republika Srpska nakon 20 godina od završetka ratnih sukoba danas predstavlja područje visoke nezaposlenosti, niskih prihoda i nije se uspjela ekonomski oporaviti. Društvena zajednica je ranije bila zavisna od velikih državnih fabrika, lancima nabavke kojima je upravljala država i sve se više uviđa da ne može biti povratka na sistem centralnog planiranja iz osamdesetih godina, državna preduzeća će i dalje nastaviti da slabe, što će dovesti do veće nezaposlenosti i još nižih prihoda unutar lokalnih društvenih zajednica.

U svim dijelovima svijeta, većina novih radnih mjesta nastaje i otvara se u novim preduzećima (start-up) i malim preduzećima koja su „u rastu“ a koja se specijalizuju za proizvodnju novih roba i usluga.

Start up definišemo kao investicioni preduzetnički projekat primarno finansiran kapitalom iz ličnih izvora preduzetnika (sopstvena ušteđevina i lične pozajmice) i uz pribavljanje nedostajućih sredstava iz raspoloživih spoljnih izvora finansiranja, čije poslovne ciljeve preduzetnik neposredno ostvaruje osnivanjem novog privrednog subjekta.

Posledično, svaki start up kreira neto nova radna mesta, samozapošljava preduzetnika, ali i otvara mogućnost zapošljavanja i drugih lica, u prvom redu članova porodice, ali i drugih lica. Pri tome, nije nužno da je preduzetnik nezaposleno lice, niti da su i druga lica koja se zapošljavaju realizacijom start up projekta isključivo sa statusom nezaposlenih lica.

Institucionalna podrška razvoju preduzetništva predstavlja ključnu komponentu podsticanja ekonomskog razvoja. Porast poslovnih aktivnosti ima pozitivne efekte na životni standard stanovništva, uglavnom kroz porast zaposlenosti. Takođe, može se očekivati porast poreskih prihoda državnih i lokalnih budžeta koji se onda može iskoristiti za nove investicije u infrastrukturu i druge razvojne projekte. Institucionalna podrška razvoju preduzetništva može poprimiti različite oblike, od savjeta do osiguranja različitih resursa potrebnih za rast poslovnih aktivnosti. Kroz redovne susrete s preduzetnicima nadležne institucije mogu dobiti bolji uvid u njihove probleme i potrebe. Nadalje, mogu bolje ocijeniti postignute rezultate preduzetnika, identifikovati lokalne lidere među preduzetnicima itd.

Na osnovu analize stanja privrede u svakoj društvenoj zajednici (opštini, gradu, regiji ili državi) , posebno u svakom sektoru posebno, u svim fazama start up-a, rasta i razvoja , moguće je identifikovati razne procese podrške preduzećima i preduzetnicima.

1.1. Predmet istraživanja

Istraživanje u diplomskom radu usmjereno je na identifikaciji institucionalne podrške Start - up preduzećima i preduzećima u rastu i razvoju kroz uspostavljanje i rad Preduzetničkih inkubatora, kako bi se smanjio procenat gašenja preduzeća u prvim godinama poslovanja.

1.2. Svrha, cilj i značaj istraživanja

Osnovni cilj istraživanja jeste proučavanje preduzetničke strukture kao jedinstvene cjeline, sa posebnim akcentom na uticaj koju preduzetnička infrastruktura ima u odnosu na jačanje privrednog razvoja Grada Banjaluke. Cilj istraživanja je da se na osnovu provedenih analiza osnovnih dijelova preduzetničke infrastrukture ukaže na njen sveukupan značaj i uticaj koji ima na privredni razvoj Grada Banjaluke, kao i da se ukaže na elemente koji se mogu poboljšati u pogledu preduzetničke infrastrukture kako bi se privredni razvoj intenzivirao.

1.3. Utvrđivanje hipoteze

Nakon što je utvrđen predmet i cilj istraživanja (kao bitni elementi u radu) utvrđena je i hipoteza kao logičan i nužan slijed misaonih radnji i postupaka u projektu istraživanja značaja preduzetničke infrastrukture i njenog razvoja u Republici Srpskoj, tačnije u Banja Luci.

Hipoteza kao određena pretpostavka je neprovjeren sud za koji pretpostavljamo da je istinit. Zapravo, hipoteza predstavlja ideju za koju se vjeruje da vodi rješenju problema istraživanja. Hipotezom se dakle određuje okvir i pravac istraživanja. Uprkos naprijed navedenom to ne znači da će se hipotezom zauzeti aprioran stav o njenom ishodu i rezultatima istraživanja. Upravo iz tog razloga treba imati u vidu da se hipoteza ne brani već da ona predstavlja samo oslonac, pretpostavku koja se u toku pisanja rada može ili potvrditi ili opovrgnuti. Uloga i funkcija hipoteze je značajna jer dobro postavljena hipoteza predstavlja stalnu vodilju u procesu istraživanja.

Naravno, da bi postavljena hipoteza bila dobra istraživač mora znati dosta toga o predmetu istraživanja.

Shodno naprijed navedenim preporukama, kao osnovne hipoteze u radu postavljene su:

- Osnovna polazna teza je da preduzetništvo predstavlja značajnu oblast razvoja svakog društva i države i da samo konstantnim ulaganjem u njega država može cijeli privredni razvoj podići na jedan viši nivo;
- Preduzetnička infrastruktura u Banja Luci još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou i još uvijek ne postoji dovoljno razumijevanja državnih, republičkih i lokalnih vlasti da se stanje u toj oblasti promijeni. Studijom slučaja Poslovnog inkubatora u Ramićima istražiće se da li ulaganje u preduzetničku infrastrukturu društveno isplativo za sve nivoe vlasti.

1.4. Metode, tehnike i instrumenti prikupljanja podataka

U radu su u najvećem dijelu primjenjivne metode analize i sinteze koje u svojoj osnovi daju najpotpuniji pregled teme uticaja preduzetničke infrastrukture na privredni razvoj Banja Luke, kao i deduktivne i induktivne metode. Naime, preduzetnička infrastruktura i njen uticaj na privredni razvoj Banja Luke kao i svaki drugi složeniji sistemi koji treba da se teorijski objasne i približe drugima, u svom izlaganju mora da krene na način da se prvo klasifikuje na manje dijelove koji sistematski povezani čine jednu kvalitetnu i prepoznatljivu cjelinu. Dakle, prvo se pristupilo analiziranju i objašnjavanju samih osnovnih pojmova vezanih za start up i preduzetničku infrastrukturu, da bi se na kraju moglo doći do jedne zaokružene cjeline koja ima smisao, odnosno izrade studije slučaja uspostavljanja i funkcionisanja biznis inkubatora u Banja Luci.

Teorijska analiza, zakonski propisi i postojeća literatura kao i praktični projekti, koji se bave potencijalima i segmentima preduzetničke infrastrukture glavna su sredstva istraživanja koja su korištena u ovom radu.

1.5. Struktura rada

Rad u uvodnom dijelu objašnjava uopštene činjenice o samom pojmu preduzetništva, njegovom razvoju, značaju koje isto ima za razvoj jedne države, društva i grada.

Drugi dio rada posvećen je pojmu preduzetništva i start up-a, njihovom značaju, trenutnom stanju u kojem se nalaze i ostalim bitnim elementima kada je oblast start up-a i malih i srednjih preduzeća u pitanju.

Treći dio rada posvećen konkretno preduzetničkoj infrastrukturi odnosno Biznis inkubatoru kao studiji slučaja uz definisanje njenih osnovnih elemenata. Nadalje u radu se govori o institucionalnoj podršci, modelima i izvorima finansiranja i uz to vezanim elementima i faktorima.

Na kraju rada dat je zaključak, kao sublimacija provedenih istraživanja.